

KORONAWIRUS A ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA PRZEDSIĘBIORCÓW

Karnoprawne skutki zatorów płatniczych

Trudno przewidzieć, jaki dokładnie wpływ na gospodarkę będzie mieć obecna sytuacja związana z pandemią COVID-19. Z dużym prawdopodobieństwem można jednak założyć, iż dla wielu branż będzie się ona wiązać z ograniczeniem produkcji, pogorszeniem sytuacji ekonomicznej oraz problemami z płynnością finansową.

Nie wszystkie przedsiębiorstwa mają odpowiednie rezerwy własne lub możliwość skorzystania z finansowania dłużnego, które pozwoliłyby im na terminowe regulowanie wszystkich zobowiązań wobec kontrahentów. Spowoduje to wystąpienie opóźnień w płatnościach, które z kolei będą generować problemy i poślizgi w coraz to dalszych ogniwach łańcuchów dostaw. Zjawisko to powszechnie określane jest mianem „zatorów płatniczych” i może dotknąć znacznej części gospodarki.

Brak terminowego odzyskiwania należności, połączony z brakiem możliwości korzystania z finansowania dłużnego, często zmusza przedsiębiorców do podjęcia decyzji: jakie zobowiązania zapłacić w pierwszej kolejności, aby móc kontynuować działalność i przetrwać kryzys, a jakie natomiast można odsuwać do czasu uzyskania odpowiednich środków. Przedsiębiorcy mają na ogół świadomość, iż doprowadzanie do przeterminowania zobowiązań naraża ich na odpowiedzialność cywilnoprawną (tj. dodatkowe koszty odsetek i ewentualnego procesu), jednak rzadko zwracają uwagę na możliwe karnoprawne konsekwencje takiego działania, które może zostać zakwalifikowane jako przestępstwo określone w art. 302 § 1 kodeksu karnego.

Przywołany przepis stanowi: „ § 1. Kto, w razie grożącej mu niewypłacalności lub upadłości, nie mogąc zaspokoić wszystkich wierzycieli, spona lub zabezpiecza tylko niektórych, czym działa na szkodę pozostałych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”

Co bardzo istotne, stan zagrożenia niewypłacalnością lub upadłością w rozumieniu omawianego przepisu poprzedza stan uzasadniający złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, a nie jest z nim tożsamy. Oznacza to, iż nawet gdy kondycja finansowa przedsiębiorstwa nie wymaga jeszcze złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, to może być już zakwalifikowana jako stan zagrożenia niewypłacalnością w rozumieniu ustawy karnej.

Przedsiębiorca, który znajduje się w trudnej sytuacji ekonomicznej, nieposiadający środków na regulowanie wszystkich zaciąganych zobowiązań, i który w związku z tym spona lub zabezpiecza tylko niektórych swoich wierzycieli (z reguły tych, których towary i usługi mają kluczowe znaczenie dla prowadzenia przez niego działalności), może narażać się zatem na odpowiedzialność karną.

Warunkiem istnienia omawianego przestępstwa jest działanie na szkodę wierzycieli, dlatego też w praktyce zainteresowaniem organów ścigania objęci byli zazwyczaj ci przedsiębiorcy, którym nie udało się podźwignąć z kryzysowej sytuacji i których wierzyciele utracili realną szansę na odzyskanie swoich wierzytelności. W ostatnim czasie można jednak zaobserwować zmianę tego podejścia - coraz częściej kontrahenci, w obawie przed niewypłacalnością dłużnika, składają zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przedmiotowego przestępstwa po odnotowaniu pierwszych przeterminowanych zobowiązań.

Oczywiście nie każde działanie tego typu będzie mogło zostać zakwalifikowane jako przestępstwo, jednak warto pamiętać o omówionym przepisie i dokładnie analizować swoje decyzje biznesowe również pod kątem

możliwych konsekwencji karnych. W przypadku bowiem wszczęcia postępowania karnego, nawet późniejsze uregulowanie należności, co do zasady, nie spowoduje jego umorzenia.

Jeśli potrzebują lub będą potrzebować Państwo potrzebować konsultacji w omawianym zakresie lub w jakimkolwiek innym temacie związanym z wpływem pandemii Covid-19 na działalność biznesową - zapraszamy do kontaktu za pośrednictwem adresu koronawirus@axelo.pl.

W przypadku informacji dotyczącej prawa karnego, zapraszamy do bezpośredniego kontaktu z adw. Jakubem Brońskim: tel: 793-387-045, e-mail: j.bronski@axelo.pl. Pod telefonami są również dostępni opiekunowie Klientów.

Materiał przygotowany przez adwokata Jakuba Brońskiego, AXELO Prawo i Podatki dla Biznesu